СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 2. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 3. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 2. Jersey City, N. J., Saturday, January 3, 1931. THREE CENTS.

ПО ТРАДИЦІЇ РІЗДВЯНА КОЛЯДА - РІДНІЙ ШКОЛІ

В НІКАРАҐВІ ВБИТО 8 АМЕРИКАНСЬКИХ МАРИНАРІВ

МАНАҐВА (Нікараґва). — В Нікараґві заноситься на нові розрухи. Прихильники Сандіна розпочали знову боротьбу. Відділ Міґеля Ортіза, одного з повстанчих лідерів, напав на відділ американських маринарів, котрий займався направою придорожних телефонічних дротів.

Прийшло до стрілянини, в якій американські маринарі не могли видержати, бо їх було всього 10. З того повстанці вбили 8, а 2 ранених виратувано.

З повстанців убито 11 осіб, а 4 ранено.

МАЛО ІНТЕРЕСУЮТЬСЯ ПРАВЛІННЯМ КРАЮ.

ОЛБАНІ. — Нюйорський ґовернор Френклин Рузвелт складав присягу, обнимаючи другим наворотом уряд ґовернора. Церемонія була дуже проста. В інавґурації не видно було більшого числа демократів, що всіх дуже здивувало. Було богато вільних місць.

Рузвелт виголосив інавґураційну бесіду, в якій підчеркнув головно те, що льокальна управа не відповідає вимогам теперішнього часу, бо населення назагал нею не інтересується. Тому треба шукати іншої форми правління.

ЛЮДИНА БУДУЧНОСТИ.

КЛІВЛЕНД. — Четвертий день конвенції учених, які зїхалися заходами „Амерікен Асосіейшен фор ди Адвенсмент оф Саенс", призначено головно питанню, як виглядатиме людина й людське життя в майбутньому. Говорили природники, археольоґи й інші вчені. Найбільше зацікавив усіх виклад соціольоґа Вилієма Оґборна, професора Шикаґовського університету.

Оґборн твердить, що численні винаходи зроблять життя лекшим і вигіднішим, але разом з тим страшенно скомплікованим. Людина не буде в силі опанувати тим усім і до 40 літ буде почуватися дитиною. Життя буде дуже змінне. Моральність виглядатиме цілком інакше як сьогодні. Закони втратять на своїй маєстатичній повазі.

Фабрики будуть знаходитися по селах. Взагалі місто втратить свій теперішниій характер. Великі машини будуть належати до колективу. Але буде повно малих машин, які будуть приватною власністю одиниць. Оґборн каже далі, що в майбутньому знайдуть тисячі й тисячі ріжних нових приладів, при помочі яких життя буде улекшене. Зникне нужда й кождий буде богатим.

Демократія не вдержиться, бо буде запростою формою для скомплікованого нового життя.

Буде заведена контроля народин. Людина стане дорогою, бо народин буде мало. Освіта буде загальною. Навіть звичайний робітник буде міг читати найбільших фільософів. Життя родинне дещо потерпить. Розводів буде більше. Але інституція родини буде задержана.

Знов інші вчені кажуть, що теперішня цивілізація дійшла вже до кульмінаційної точки і готов зачатися її упадок.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА СТАРІСТЬ З БОКУ СТЕЙТІВ.

НЮ ЙОРК. — „Олд Ейдж Секюриті Ґеролд" заповідає, що стейти Делавар, Ню Джерзи, Мишиґен, Пенсилвенія, Огайо й Ілинойс підуть слідом за нюйорським стейтом і заведуть у 1931 р. обезпечення на старість.

ПИЛИ ДОБРИЙ АЛЬКОГОЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Звичайно давними літами було на Новий Рік найбільше випадків смерти від затроєння алкоголем. Цього року не було ні одного такого випадку.

Зате згинуло 12 осіб від нещасливих автомобілевих випадків, а 50 було ранених. Всі потерпівші були молодими людьми, які вертали з новорічної забави.

СНІДАЛИ З ГУВЕРОМ.

ВАШИНҐТОН. — Робі й Демарс були першими, котрі вже досвіта прибули до Білого Дому, щоби привитатися з президентом Гувером і зложити йому новорічні желання.

Коли про це донесено президентови підчас снідання, він казав покликати їх до себе й накрити стіл на два снідання більше. Робі, залізничий робітник, і Демарс, асекураційний аґент, так були здивовані й поденервовані отим запрошенням, що навіть не памятали, що їли на снідання. Знали тільки, що пили каву.

ЗДАВЛЮЮТЬ ПОВСТАННЯ В ТУРЕЧЧИНІ.

В районах, охоплених реакційним повстанням проти сучасного устрою в Туреччині й реформ, які перевів уряд Кемаля Паші, гамують це повстання рішучими заходами. В районах, де, замітний рух і аґітація бунтарів, упроваджується воєнний стан з наданням прав владі карати повстанців на горло.

НЕ ВИЗНАЛИ РЕВОЛЮЦІЙНОГО УРЯДУ.

З департаменту стейту у Вашинґтоні доносять, що уряд відмовив дипльоматичного визнання урядови ґенерала Мануеля Ореляни в Ґватемалі, який прийшов до влади дорогою державного перевороту, поваливши консервативне правительство. Вашинґтон стоїть на тім становищі, що в державах Центральної Америки не визнає від 1923 р. ніякого уряду, який приходить до влади революційною дорогою. Такесаме сталося було в 1927 р. з Нікараґвою. Департамент стейту ждатиме, поки ґенерал Ореляна не уступить, а конґрес не зарядить нових виборів. Визнаним буде такий уряд, котрий вийде з представників народу, вибраних законною дорогою.

НАПАД НА БАНК У ВІННІПЕҐУ.

На відділ Бенк оф Монтреал виконали грабунковий напад чотири бандити і забрали $10,000 у банкнотах. Як підозрілих у грабунку поліція арештувала Вілляма Бенцера, М. Кроса, Миколу Біґуна й Евгена Яціва. Найдено також револьвери і авто, якими послугувалися учасники нападу.

ГАДЮКА В ЗУПІ.

В одній місцевости в Індії померло серед страшних мук 30 молодих студентів місцевої англійської місії кілька мінут після того, як зїли на обід зупу. Таксамо помер кухар, що варив зупу, а 15 інших студентів тяжко захворіло. Слідство виказало, що в котел, де варилася зупа, впала їдовита гадюка і там зварилася.

ПЯТЬ ПОМЕРЛО, 300 ХОРИХ ВІД НЕЧИСТОГО МОЛОКА.

З. Кіркленд Лейк, в Онт., повідомляють, що там поширилась епідемія зарази від нечистого молока. Воно не було пастеризоване, наслідком чого розмножилися певного рода бакцилі, що спричинили смерть пятьох осіб, а 300 знаходиться під опікою лікарів.

ЗАСУД СОВІТСЬКИХ ШПИГУНІВ У КИШИНЕВІ.

У Кишиневі покінчився процес проти совітських шпигунів. Комуністів Ґ. Ґанева й А. Николаєва засуджено на 10 літ вязниці й 100,000 леїв грошевої кари, І. Семкова й Ф. Крошкіна на 7 літ вязниці, Ксеню Чорномовчеву, І. Неутова й Д. Данчева на 5 літ вязниці, а Я. Красношана на рік вязниці.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

В неділю 4 січня в годині 3.00 до 3.30 Рочестерська Мандолінова Орхестра під проводом Л. Сорочинського відограє концерт з радіо стації W. H. A. M.

1) Молитва; 2) Ой у лузі червона калина; 3) На крилах ночі; 4) Ой джиґуне, джиґуне; 5) Ой пущу я кониченька в саду; 6) On the Road to Mandolay; 7) Тиж мене підманула; 8) Silver Threads among the Gold; 9) Гопак.

Солісти: п.п. Ю. Січинська і М. Климців; при пяні С. Климців.

ЛЬВІВСЬКІ ЗЛОДІЇ ОБІКРАЛИ БУДАПЕШТЕНСЬКОГО КУПЦЯ.

Львівські злодії обікрали будапештенського купця Іґнатія Мішлера. Обікрали його підчас їзди автом з краківської площі в напрямі вул. Леґіонів. Злодії вкрали Мішлерови 2 валізки, в яких було біля, $500 готівки і вартісні папери, вартости 3 тисячі долярів. Поліція шукає злодіїв.

ВІДГАДУВАЧ ДУМОК ВІДНАЙШОВ ВИНОВНИКА ТАЄМНОГО МОРДУ.

Перед трома роками на гомстеді в саскачеванському дистрикті Кото Плейн згинув у загадочний спосіб фармер Мек Лелен. Виновника морду ні тіла убитого поліції віднайти не вдалося.

На днях перебував у Саскатуні професор Генри Ґледстон, який має дар відгадувати чужі думки, і він зацікавився невиясненим мордом. В товаристві детективів він виїхав на фарму, оглянув стайню і сказав, що в ній довершено морду, а убитий мусить знаходитися в землі не дальше як 50 кроків від стайні. Відтак захотів завдати кілька питань спільникови Мек Лелена, Шумейкерови, який дальше ґаздував на тій самій фармі. А що він був у той час в місточку, поліція разом з професором виїхала в сторону місточка. По дорозі стрінули вони повертаючого автом Шумейкера. Професор, хоч Шумейкера ніколи не бачив, пізнав його відразу і сказав йому до очей, що то він убив Мек Лелена ґралями. Здивованому Шумейкерови не лишалося нічого більше, як з жалем признатися до вчинку.

ПРОДАВ ЙОМУ ГОЛОВНИЙ ДВОРЕЦЬ У ВАРШАВІ.

До Варшави приїхав недавно якийсь Поляк з Америки, котрий заробив собі там капіталик і хотів його добре ульокувати в ріднім краю. На двірци оповів це якомусь прилично одягненому панови, а той заявив, що може йому продати головний дворець у Варшаві, бо незабаром буде скінчений новий і цей властне виставлений на продаж. Американцеви дуже сподобався предмет купна-продажі, бо, на його думку, можнаб урядити гарний „дансінґ". Отже як стій дав незнакомому 5,000 зл. завдатку, щоб його другі не перебігли. Розуміється, більше його не побачив.

400 УЧИТЕЛІВ В АЛБЕРТІ БЕЗ ЗАНЯТТЯ.

Перед премієром Бравнлі і міністром освіти Бейкером явилася депутація від 400 учителів, які домагалися праці в школах.

„Безробіття" учителів в провінції походить з двох причин. В останніх часах замкнено богато шкіл, через що богато учителів лишилося без заняття. Міжтим у провінції є чотири нормальні школи, які підготовляють учителів і випускають щорічно 1,000 учителів, 500 більше, ніж потрібно. Уряд приобіцяв, що одна з нормальних шкіл буде замкнена. Крім того будуть видані деякі загострення для нових кандидатів, між іншим, щоби до нормальних шкіл принимати доперва по скінченню 18 року життя і то здібніших кандидатів. Депутація домагалася, щоб кандидатам до нормальних шкіл дозволяли вступати по скінченню 12, а не 11 ґрейду. Кандидати на учителів малиб зобовязуватися, що з учительській роботі залишатися принайменше на певний довший час. Запропоновано також оснувати Учительське Пенсійне Товариство, таке, як істнує в Манітобі. Зосібна піднесено заміти проти учительок, яких мужі є фармерами, а вони займаються учителюванням тому, „щоби було за що купити нове авто і держати служницю".

ПИВО, В ЯКОМУ Є БОГАТО ВІТАМІН.

Німецький хемік Фріц Люкс з місцевости Ребах винайшов новий спосіб витворювання пива, підчас якого не нищиться вітамін, що містяться в сирівцях. Знавці ствердили, що таке пиво містить у собі велику скількість вітамін, є поживне і дуже смачне.

АРЕШТУВАЛИ ЗА НАДУЖИТТЯ.

В Станиславові арештували Йосифа Гайнднера, начальника технічного заряду телефонів і телеґрафів у Станиславові, за фінансові зловживання. Ведуть в тій справі слідство.

ЛЮДИНА, ЩО ЖИВЦЕМ КАМЕНІЄ.

Мало хто знає, що є така недуга, котра свою жертву покриває камінним панцирем. Вона полягає на тім, що підшкірна ткань постепенно каменіє і засуджує нещасну жертву на безвладність.

Причина цеї недуги досі не знана. Недавно привезли до шпиталю в Фрідріхсгаймі (Австрія) 16-літнього хлопця з обявами тої недуги. Під шкірою в нього потворилися скаменілі маси, похожі на панцир. Шкіра прилягла щільно до скаменілої маси і не можна було тої маси усунути. Лікарі зпочатку були безрадні проти цеї недуги.

Пізніше примінили промені Рентґена, які дали несподіваний вислід. Пацієнт може вже свобідно рухати руками. Правдоподібно підчас насвітлювання витворюються якісь кваси, що розпускають покляди вапна.

ЛЯХИ ПЕРЕВОДЯТЬ ТИХУ „ПАЦИФІКАЦІЮ" ГАЛИЧИНИ

АРЕШТИ УКРАЇНЦІВ ТА РЕВІЗІЇ НЕ ВГАВАЮТЬ. „РІДНИМ ШКОЛАМ" ВІДБИРАЮТЬ ПРАВА ПУБЛИЧНОСТИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Після голосної й кривавої „пацифікації" Галичини, за яку заговорив увесь світ, як за польські звірства, Ляхи взялися на інший спосіб „пацифікації". Вони тепер без особливого галасу, без спеціяльних кавалерійських карних відділів, але зате систематично арештують активних Українців та переводять розгром і замкнення українських орґанізацій та інституцій.

По всіх повітах Галичини нишпорять спеціяльні ляцькі аґенти, які вишукують жертви для польської розправи. Кождого дня й кождої ночі впадають десятки польської поліції та жандармів то в одне село, то в друге й арештують місцевих Українців, які лише чимнебудь замітні в українському національному русі. Арештують членів урядів просвіт, кооператив, парохій і взагалі активних Українців, або відомих лише як Українців. Арештованих замикають до вязниць, де в страшних умовинах тримають їх без суду й слідства, аж поки не прийде їм черга звільняти місця у вязниці для нових жертв польського терору.

Тоді випускають на волю людей, змучених душевно й фізично, бо не мають даних, щоби поставити їх навіть перед польський суд. Ляцька орґанізація „Стшелец" поводиться в українських селах, як Татари в завойованих ними краях. Проти розбишацтва й сваволі цих „охоронників" спокою й польськости на українських землях нема ні суду, ні розправи. Що вони не робилиб, влада їх не карає, бож вони є помічниками тієї влади.

Останніми днями Польська Телеґрафічна Аґенція подала відомости, що міністерство освіти відібрало право публичности українській ґімназії імени Осипа Маковея в Яворові. Цю ґімназію провадило товариство „Рідна Школа" й вона повних прав прилюдности не мала. Та тепер і ті незначні права, що вона посідала, відібрано їй, не подаючи до цього ніяких причин.

МУСОЛІНІ ГОВОРИТЬ ПРО МИР.

РИМ (Італія). — Мусоліні в своїй новорічній промові, яку переслано радіом до Америки, заявив, що Італія під його керовництвом бажає мира й не хоче ніякої війни. Він говорить, що сучасна війна буде значно страшніша від останньої війни задля своїх нових способів та засобів.

Він твердить, що Італія бажає мира й зовсім не хоче викликати війну. Те, що фашистівська молодь учиться військової штуки, Мусоліні пояснює бажанням дати вишкіл тій молоді, щоби вона була здисциплінованою й розуміла добре свої обовязки до держави й права в ній.

АНҐЛІЙЦІ РОЗГРОМИЛИ ПОВСТАНЦІВ.

РАНҐУН (Бурма). — Після кількох перемог над повстанцями Анґлійці вважають, що вони вже остаточно почали ліквідувати повстання в районі Таравади, В останніх сутичках повстанці мали великі втрати в убитих та ранених, а що найважніше: Анґлійці захопили їх головний штаб, де вбили 17 повстанців.

РОЗПРАВЛЯЮТЬСЯ З БУНТІВНИКАМИ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Турецьке правительство скрізь опанувало становище розгромивши окремі осередки бунтівників. Тепер масово ставлять перед воєнно-полевий суд бунтівників і тих представників влади, які допустили в своїх районах до бунтів.

КУРЦІУС ЗРІКАЄТЬСЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЛІЗІ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В наступній сесії Головної Ради Ліґи Націй з черги має головувати німецький міністер справ закордонних, Курціус. Тепер стало відомо, що він звернувся до анґлійського міністра Гендерсона з проханням, щоби той узяв на себе головування в цій сесії, Анґлійський міністер по реєстрі стоїть зараз за німецьким.

Такий поступок Курціуса пояснюють тим, що в цій сесії буде обговорюватися справа переслідувань Поляками Німців у Горішньому Шлеську. Отож Курціус хоче мати розвязані руки, щоби могти боронити Німців у Шлеську. Предсідництво в Раді не дає йому можливости вперто боронити німецьких поглядів, бо воно вимагає спокійного й незаінтересованого провадження засідань.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМІТЕТ НЕВДОВОЛЕНИХ

День 17. грудня, як подає филаделфійська „Америка", може статися „історичним днем" для Американських Українців. Ото того дня основано в Филаделфії на Френклин улиці „Американський Український Комітет Визволення України".

Як бачимо, то комітет прибрав собі загальну українську назву. Виходило би, що до нього можуть належати Українці ріжних політичних і релігійних переконань, якщо вони хочуть складати на край жертви та допомагати його визволенню. Так воно не є.

Комітет подає, що це засновано католицький комітет для організовання католицьких громад. На чолі того комітету стоять п. Володимир Лотоцький як голова й п. Антін Цурковський як головний секретар. Отсей то комітет добачує застій в політичній активности і жертвенности української іміґрації для краю і хоче все це піднести.

Як бачимо, то батьками цеї новонародженої дитини є люди, які від довгого ряду літ не брали ніякої активної участи в ніякій гуманітарній чи політичній акції нашої іміґрації. Вони обмежувалися хіба тільки до критики того, що інші робили. З тих чи інших причин вони не тільки не попирали гуманітарної чи політичної акції „Обєднання", не тільки відмовлялися поміщувати навіть касові звіти цеї орґанізації про збірки на край, але навіть проти неї писали і виступали.

І отсе треба тепер уважати позитивним явищем, коли ті всі невдоволені критики вийшли вже раз з пасивної позиції до активної, від сплячки або слів до діл, коли взялися показати свою ініціятиву, свій розум, свою охоту до праці й жертвености, свій запал і завзяття і свою безкористовність у праці на народній ниві.

Отсе є тепер нагода показати свою силу, розум і орґанізаційний хист. Отсе тепер є нагода зорґанізувати принаймні тих, що все тільки вміють критикувати і завжди зі всього незадоволені, бо думають, що саме вони зуміли би краще й ліпше орґанізувати.

Отсе тепер є добра нагода до чесної конкуренційної праці. Можна зібрати вдесятеро більше жертв від Обєднання, можна заложити інформаційне бюро, видати повно ріжних брошур, книжок, можна заспокоїти безробітних і т. п. І яка то користь була би для народньої справи, коли би це сталося! Ждемо отже на те все, ждемо, щоби по довгих літах відпочинку й критики побачили ми вже раз — діла. Історичний день вже є заповіджений і є заповіджена висилка жертв до краю по рецепті д-ра Назарука „забездурно". Є отже реклама, бракує ще тільки — історичних діл. Ждемо на них.

ЯК Я ПЕРЕЖИВ ПОЛЬСЬКУ ПАЦИФІКАЦІЮ?

(2)

Тепер переходжу до всього того, що сам переживав. Дня 22. вересня ц. р. оголошено в Підгайцях, звідки я походжу, стан облоги. Причиною до цього послужили саботажі. Якраз цеї ночі призначено було мене і ще двох моїх товаришів, Ярослава Сену і Володимира Данькова, на варту коло Народного Дому, яку робили члени „Сокола". Сторожа мала завдання стерегти дім, щоб його польські „стшельци" в ночі не спалили. Завчасу прийшов я ще був до канцелярії товариства „Просвіти" і просив шефа, щоб той проголосив нас урядово як тих, що мають держати варту коло Народного Дому. Він так зробив, як я казав. Вечером у годині 8 ми пішли на варту. В місті не було нікого видно, кромі „стшельцуф" і міської сторожі. Міська сторожа складається також виключно з Поляків. Десь коло півночі прийшов до нас студент військової медицини з Варшави, Казимир Домбровський, що в той час був на відпустці, і один нижчий урядовець, Бялоґорський, і зажадали від нас виказок, що ми маємо право робити варту. Я заявив, що нам не треба жадних виказок і що в маґістраті було заявлено, що від нас ніхто не буде жадних виказок жадати. Тоді вони заявили, що вони є контрольорами варти і тому мусять нас забрати до маґістрату. Ми послухали й пішли. По дорозі прилучився до нас ще один урядник, а саме екзекутор Бурковський, що цілий час здержувався в укриттю з тією мабуть метою, щоб нас лапати, колиб ми пробували тікати. Домбровський і Бялоґорський пояснили Бурковському, що нас придержано для того, що ми не маємо леґітимацій. Ми прийшли до маґістрату і в почекальні нас стрінув якийсь мені незнакомий поліційний командант, з виглядом атлета і з 3 медалями на лівій груди. В руці тримав він грубу палицю. Він, увійшовши до кімнати, запитав присутних дуже енерґічно: „Де є ті хлопці, що їх притримано?" Йому показано нас. Він зараз запитав, де є арешт, що само собою означало, що він в тутешних обставинах не орієнтується і тут є перший раз. У відповідь на це питання показав йому один зі службових урядників в маґістраті одні двері і зараз ці двері отворив. Від самого поліцая чути було алькоголь, а його очі були взагалі неясні. Не знаю, від чого це було: чи від надмірного пиття, чи може з якоїсь іншої причини, та на всякий випадок очі його мали вигляд ідіотський і напів звірячий. Він став коло дверей і закликав Ярослава Сену словами: „Ходзь тутай, як сен називаш?" Сена подав своє прізвище і він на це йому сказав: „Ідзь". В тому моменті, як він переходив через двері, поліцай хопив палицю за другий кінець, підняв її вгору і замахнувся, щоб Сену вдарити по голові. Палиця зачіпилась за стіну і зменшила удар, що попав не на голову Сени, а на плечі. Він зник в темному отворі, похитуючись від удару. Тепер прийшли ми два на чергу і по дорозі одержали по одному сильному ударові по руках. В арешті зіґнав він нас в одно місце в кутку кімнати. Я впав на прічу і скуливсь. Поліцай зачав бити нас палицею на переміну, раз мене, другий раз Сену. Сена мав грубий плащ і рукою відбив богато ударів від мене, себе і Данькова. Биття було немилосердне. Палицю держав поліцай в обох руках за тонший кінець і при цьому стояв міцно на обох ногах, розставивши їх широко, щоб мати більший розмах. Я закрив собі був рукою виски, щоб він не попав мене палицею туди і не вбив на місці. Удари спадали на мою руку. Один удар дістав я в голову за вухом. Дальше ударив він мене раз по правому коліні, а відтак обробляв палицею цілий час моє праве рамя, що другого дня було зовсім чорне і набігле кровю. При битті поліцай побачив, що його удари не ділають на Сену і тому зачав бити його палицею по голові. Сена дуже кричав і тоді поліцай відступивсь від нього, замкнув за собою двері і пішов. Як ця процедура довго тревала, цього я не знаю, на всякий випадок тревала вона досить довго. Він нас бив, а ми страшно кричали. Дехто з тих, що вже були там замкнені, так настрашились того, що зі страху не могли довгий час нічого говорити. Коли я прийшов до себе, засвітив маленьку електричну лямпу, що її ми мали з собою на варті і побачив, що келія була досить маленька, може 3 на 2 метри. В одному куті на прічі лежали три розібрані хлопці, а на долівці на соломі лежали ще 4 особи. Разом з нами було всього 10 осіб. В келії було повно вощей, блощиць, блох і всякої нечисті, а до того всього невиносима горяч і душне повітря. Ці три хлопці, що лежали на прічі, походили з Бібрки. Їх задержано як підозрілих саботажників по дорозі до Зарваниці, як вони їхали на відпуст. Трох з тих, що лежали на соломі — це були волоцюги підозрілого типу. Четвертий, може 15-літний хлопець походив з Нової, маленького села коло Підгаєць.

Карна експедиція прийшла до підгаєцького повіту на 22. вересня 1930 р. і відразу зайшли до села Вербів, яке найперше „спацифікували". В селі виглядала пацифікація приблизно так: — „Кождий дім обставлено 15 поліцаями. Одна частина нищила соломяний дах на будинках, а друга копала в хаті ями, куда ссипала принесене іншими поліцаями збіжжа і готову муку. Дальше забирали вони подушки, роздирали їх і на збіжжа сипали піря з подушок. Всякі меблі нищились, хатне приладдя ломали і все це скидали в ту яму. На це все висипали бочку кваснених огірків, а тому, що яму копали все близько печі, то на це все зверху завалювали піч і в той спосіб засипали викопану яку. Інша частина поліції занималась лише биттям населення. При домашних ревізіях в Вербові знайдено в одного хлопця один чи кілька малих кусків запального шнура, які ще за старих часів батько чи дід залишили, коли працювали в каменоломі. Вживали цього шнура до запалювання вибухового матеріяду при висаджуванні скал в повітря. Хлопець зветься Лапчак. Поліція била малого хлопця так довго, аж доки він не сказав те, чого від нього вимагали, а саме, що шнур цей він мав для підпалів дворів. Дальше поліція питала, чи може шнур цей йому не дали студенти, на що хлопець відповів, що, як цього треба було по поліції, шнур цей йому дав студент Мізерний, не здаючи собі з того справи, які це буде мати наслідки. До цього ще додано, що студент Мізерний приказував малому хлопцеві палити цим шнуром двори. В дійсности з цього всього не було ані слова правди. Зараз Мізерного заарештовано і бито, щоб признавсь, що він сам ті саботажі зробив. Він про нічого не знав. Тоді його били дальше і при цьому битті він був два рази зімлів. З цього стану приводжено його до свідомости водою. Замісць виливати на нього воду, ляли вони брудні помиї. Про ці події говорено було в Підгайцях, але народ не хотів цьому вірити, бо ніхто не припускав, щоби щось подібного могло діятись в нинішних часах. В міжчасі привезено Мізерного з Вербова до Підгаєць і якраз я зійшовсь з ним в тюрмі в ночі з 22. на 23. вересня 1930 р., коли то мене заарештовано. Бито Мізерного дня 22. вересня пополудні, а вечером перевезено його до Підгаєць. Його руки, ноги, плечі, груди і взагалі все тіло було сине від побоїв. На голові мав він рани і взагалі ціла голова була покрита ґулями від побоїв. Дня 23. вересня 1930 перевезено його до судової вязниці в Підгайцях і тут в дні 26. вересня 1930 бито його при отвореному вікні від години 10 до год. 1.30 пополудни без перерви і примушувано його признатись до підпалів. Його бито все наново, бо він не хотів признатись до цього, чого він не зробив. Тепер він сидить ще в тюрмі і йому виготовляє прокуратура процес за державну зраду, або славний австрійсько-польський параґраф 58. Це все я бачив сам і тому мав великий страх, хоч всежтаки потішав себе надією, що може завтра мене випустять, або що можливо нас арештовано помилково, та до того й помилково ще вибито. Ранком коло години 6 вечером прийшов до маґістрату урядовець „Просвіти" Даньків, щоб провірити, що з нами сталось. В маґістраті він гостро говорив зі службовим урядовцем і цей відправив його до комісаріяту поліції. Я чув його голос і його самого бачив крізь шпарку в дверях. Даньків пішов і ми мусіли дальше чекати в непевности аж десь до години 8, коли то прийшов кінець нашій непевности і ми побачили, що все це не було помилково, як ми думали. Як я лиш почув, що двері отвираються, зараз заглянув крізь шпарку і побачив мого товариша Антона Кучера, студента теольоґії, без ковніряця, краватки, плаща і скарпиток, босоніж в черевиках. Ноги були окровавлені. З цього моменту я вже зараз здогадавсь, що з нами так скоро справи не полагодять і що нам прийдеться довше посидіти. В тому моменті почули ми страшний крик знадвору, як рівнож кілька стрілів. В годині 10.45 закричав до мене в келію один поліцай: „Починок, ходи сюди". Я вийшов з келії і пішов за ним. Мені зробилось дуже недобре, як я почув карабінові стріли, бо я думав, що всіх арештованих тепер розстрілюють. На подвірю побачив я декількох поліцаїв, як вони чистили свої карабіни і час від часу стріляли в повітря, щоб в той спосіб заглушити крики катованих. Рівнож замітив я, що поліцаї до всякого прохожого кричали „скурвий син" без ріжниці на то, чи це був священик чи селянин чи хто-небудь інший. Рівнож до жінок кричали „курва". Загально розказують, що поліцаї малпують свого пана маршала Пілсудського, який дуже часто в своїх бесідах вживає таких слів. Один з поліцаїв з наложеним баґнетом повів мене до шопи, де приміщувалась огнева сторожа. Там вже був один поліцай. Стояв він з руками заложеними назад по середині шопи і при мойому приході він запитав: „Як звешся, скурвий сину?" Я подав йому своє імя по польськи. Щось по українськи сказати не мало змислу, бо всі ті, що говорили по українськи, були биті мало що не до смерти. По польськи сказав я своє назвиско: Базилі Починек. На це запитав він мене, чим я є по фаху. Я відповів по правді, що студент прав. Він перешукав мою кишеню і витягнув з одної мій записник, в якому була польська конституція. Її я все носив при собі, бо як правник мусів я її знати на память і при вільних нагодах я все її прочитував. „Що це є?" — запитав поліцай. (При цьому я замітив, що цей поліцай, як рівнож богато інших, не вміли читати). На мою відповідь, що це польська конституція, він сказав: „Не бійся, ми її скоро змінимо. А скільки дворів ти спалив?". „Ані одного" — відповів я. Після тої відповіди він злапав мене за волося і кинув на землю. Другий вхопив мене ззаду за руки та зачав бити батогом-нагайкою. Нагайки ці були довгі, з сталевою вкладкою в середині, а на кінці в кождій була оловяна кулька. Всього я одержав 25 ударів, а тому, що я цілий час пручавсь, то удари розпроділювались по цілому тілі. Я при цій екзекуції дуже кричав і тоді той, що мене тримав за голову, пустив. Я встав і на ходу мене ще дальше бив нагайкою той поліцай, що бив мене цілий час. „Ти, скурвий сину, хочеш на польській землі будувати Україну", — говорив він при кождому ударі. По тій всій процедурі запровадив мене тойже сам поліцай до келії, де я відразу звалився на прічу, бо ціле тіло боліло та спухло.

(Конець буде)

П. В. Котович.

З СУЧАСНОЇ ДІЙСНОСТИ НА УКРАЇНІ

(Спостереження очевидця).

(2)

Що жити можна, це зразуж було видко. Зовнішнє життя Москви нічим майже не відріжнялося, скажім, від празького. Тіж ґусто нафарбовані губи панночок, тогож фасону одяг, хіба на головах чоловіків меньше капелюхів. В склепах все можете купити, ціною, правда, дорожче, а якістю гірше.

В Москві я зустрівся в українському клюбові з членом українського уряду. Але дозвольте де кілька слів про клюб.

З „Жидівкою Вихресткою" на сцені, з російсько-українським жорґоном публики, з панночкою в національному вбранні, що продає квітки, з меценатами й верховодами, що говорять доброю українською мовою, з довгими антрактами, в часі яких, більше щоб публика не нудилась, аніж для матеріяльного ефекту, щось продається з американського авкціону, — хіба це нагадує наші провінціональні просвіти?

Так отже в цьому клюбові я довший час розмовляв з членом українського уряду. Він цікавився життям еміґрації. Прочитавши одно з видань празьких ес-ерів, яке в [illegible] випадково було, він сказав, **що еміґрація добре поінформована про дійсний стан в СРСР.** Це мене занепокоїло: адже виходить, що я тоді зле поінформований?

Воно правда, п. Ісаєвич, бо тоді він був автором тої статті, писав, мабуть „інтуітивно" бо інакше, якби він знав, що пише правду, ледви щоб він пішов до большевиків.

Харків, це є ніщо: українську політику ми робимо в Москві — казав мені між іншим згаданий член уряду.

І робите її зле, — мігби я відповісти уже через рік.

* * *

В Комінтермі, крім офіційного оформлення моєї приналежности до Комсомолу, мені видано довідку про те, що я вів за кордоном між студентством фракційну роботу (як я вже казав, я належав до Костуфри.

В ЦК ЛКСМ мені видали „путьовку" до одеського ОК комсомолу. Зі здивуванням завідувач оргвідділу зустрів моє запитання, чи має право ЦК безпосередньо зноситись з Одесою, поминувши Харків?

Ми раніш завжди безпосередньо зносились з українською періферією, але тепер вони хитро зробили: знищили ґуберній, а наробили безліч округів, то по неволі доводиться зноситись через Харків.

Уже в Москві можна було бачити, що за кожду, хоч би й найменшу, позицію Українцям доводиться тяжко боротись.

Одеса на мене зробила враження малого й тихого міста. Не тільки тоді, але й до цього часу Одеса напів зруйнована, не всі трамвайні лінії функціонують. Тут я зустрів своїх товаришів по ґімназії, студентів ріжних одеських ВУЗІВ. Всі вони, як були українськими патріотами в бурхливі роки революції, такими й зосталися.

В ОК комсомолу у мене забрали всі документи а видали комсомольський квиток, та „путьовку" до дому.

По дорозі зі стації до села я щось намагаюсь пригадати. Чогось бракує? Пригадав. Нема зовсім телеграфних стовпів, ані натяку на те, що вони колись були!

Дорогою зустрічаємо багато селян: тіж спокійні селянські обличчя, теж байдуже „драстуйте", — „доброго здоровля". Лише коні... миршавенькі шкапи, а не коні.

Геть навкруги пішла поголоска про мій приїзд. Двері в хаті буквально не зачинялися.

Чую: „Як він, український полковник (?), не побоявся приїхати живим їм в руки?"

Треба сказати. пп., що у нас було двічи антибольшевицьке повстання, в якому я брав участь. Після нашого приєднання до армії ген. Омеляновича-Павленка, з мене, як я довідався, було зроблено головного керовника тих повстань, отже „полковника УНР" і т. д. Це зробили або повстанці, які там лишилися, щоби звалити вину на того, хто є поза межами влади Чека, або, — то була большевицька провокація.

В комуністичних кругах нашого району мене зустріли ворожо, з недовір'ям до мого комунізму. Мені запропонували були прочитати доповідь про роботу комсомолу на заході.

Коли я почав свою доповідь по українськи, чути було зразу обурюючі вигуки з місць. Далі мене перебили, забрав слово місцевий судовий слідчий, Жид-комуніст (страшенний, як я пізніш довідався, українофобжер), і запропонував, аби замісць „ґаліцко-чеського жарґону" я говорив по російськи. Навколо цієї пропозиції розгорнулися дебати. Українці-комсомольці твердо стояли на тому, аби я говорив по українськи. Нарешті це питання поставлено було на голосовання. Незначна більшість була за те, аби я говорив по російськи. Довелося скоритись.

Враження від моєї доповіді було дуже неґативне. „Начальство" було невдоволене тим, що за кордоном компартії леґальні, мають свою пресу і т. д. Мені був даний бій, з яким я легко справився. Та обставина, що я ще не знав ані „радянської дійсности, ані особисто місцевого „великого начальства", як от голова райвику то що, дозволяла мені нападати на них гостро за всяку дурницю, сказану ними в дебатах. Цим я, не знаючи того, викликав здивовання й задоволення у селян.

Тим часом я почав собі шукати праці. Надсилав в цій справі листівки, але коли й діставав відповіді, то неґативні. Їздив до Одеси, — так само безрезультатно.

Через місяців 3 або 4 після мого приїзду мене виключили з комсомолу механічно, як перерісшого.

Далі я захворів і лікувався в одеській клініці. Так пройшов рік. На весні 1927 році я приїхав з Одеси й привіз, памятаю, бочонок лиманої ґрязі, щоб лікуватись далі дома.

Але не довелось. Мене було заарештовано. До Одеси мене везли підводою в супроводі комсомольців, узброєних військовими рушницями.

Отже вже тоді комсомол, як і партія, перетворились з партійних орґанізацій в адміністративний додаток до радянської системи.

В ҐПУ мене посадили зпочатку не в камеру, але в червоноармійський клюб військ ҐПУ, що знаходиться в томуж помешканні. Там уже було понад 100 арештованих. Камери всі, а їх більше 10, не рахуючи одиничок-ізоляторів, були переповнені. Аж на 4-тий день нас перевели до камери, а наших попередників в ДОПР.

Обвинувачено мене в тому, що я ніби орґанізував підземну українську контр-революційну орґанізацію, й виділив з неї терористичну ґрупу.

На другому допиті вжито такої методи: слідчий, за абсолютної тиші, дивився на мене, не зпускаючи очей, так довго, що в мене чуб на голові встав.

В камері розказували про такі способи інквізиції: садовлять арештованого до камери, що має 60° С, після доби такої лазні ведуть „жертву" на допит. Або коли хотять когось побити, садовлять його до камери, де сидять під виглядом арештованих чекісти. Ці роблять все, що начальство звелить.

Через два місяці мене знову покликано на допит. У нас з слідчим відбувся такий приблизно діяльоґ:

— Ви приймали участь в ананівських повстаннях, мали постійні звязки з Заболотним, (останнє ви даремно заперечуєте), ви моглиб написати про це все свої спогади. Ми їх помістимо в „Червоному Шляху", звичайно, ви одержите гонорар.

— Я не маю ніяких літературних здібностей, — відповідаю.

(Дальше буде).

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНУ ШКОЛУ.

Замісць святочних желань зложили на Рідну Школу: по $10: О. Ревюк, В. Кедровський, Л. Мишуга; по $5: О. Стеткевич і П, Маційовський.

Разом висланю до Обєднання $40.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава українських малярів.

В днях від 5 до 17 січня будуть виставляти свої образи два українські малярі-артисти, а то М. Мирош і В. Панчак.

Образи буде можна оглядати в "Art Center" при 65 Іст 56 улиця.

Про цю виставу і обох наших малярів подає нюйорський часопис "Sun" з дня 28 грудня 1930 р. під заголовком: "Forthcoming Events in Art World" слідуюче:

Michael Myrosh and William Panchak are to exhibit their paintings jointly in the Art Center, 65 East Fifty-sixth street, from January 5 to January 17.

Mr. Myrosh was born in Ukraina, studied in the Academy of Fine Art in Krakow and was awarded a three-year schoolarship in a commercial art school in Lemberg. Through his study of frescoes in old cathedrals he became interested in murals and ecclesiastical paintings.

Mr. Panchak is also from Ukraina. His American training was received at the Carnegie Institute, where he studied in 1914. He also studied in Philadelphia at the Pensylvania Academy of Fine Arts, later coming to New York, where he became a student at the National Academy of Design. He is a member of the Society of Independent Artists, the Salon of America, and the Salon of Independent Artists at Buffalo, N. Y.

—o—

СТЕМФОРД, КОНН.

Листопадове Свято й протест.

Наша українська громада відсвяткувала день Першого Листопада в злуці з протестаційним вічем-концертом, влаштованим дня 23 листопада с. р.

Вступне слово виголосив місцевий священик о. Василь Гривнак, пояснюючи ціль нинішного свята. По вступнім слові місцеві панночки Ганнуся Панасюк і Геня Кресан, перша на піяні а друга на скрипці, відограли прекрасно твір „Ви жертвою впали", а уся публика на візвання священика вислухала стоячи сеї похоронної музики, віддаючи цим честь і пошану нашим поляглим героям.

Дальшу концертову часть вечірка виконали упрошені на це свято артисти з Ню Йорку: панни Оля і Маруся Кісіль і Івася Кучма та п. Евген Жуковський. Панни Оля і Маруся Кісіль відспівали пречудно цілу низку ріжних дуетів. Крім цього панна Оля Кісіль виступала в сольовій партії „панни" з опери „Вій" та своїм контральтовим голосочком прямо загипнотизувала публику, яка нагородила обі артистки невгаваючими оплесками. Пяністка панна Івася Кучма відіграла чудово українську „Шумку", а пан Евген Жуковський, знаний усій американській публиці артист-барітон, відспівав Лисенка „Ой Дніпре, мій Дніпре" і „Гетьмани", як також „Думку" Б. Лепкого, гармонізація П. Гуменюка. Сердечна дяка артистам, що безінтересовно взяли участь у сьому концерті.

Не берусь хвалити артистів-співаків, бо публика сама оцінила їхні артистичні виступи, нагороджуючи їх бурею оплесків. Впрочім це є артисти, знані не тільки в Ню Йорку, але й по цілій Америці. Панни Кісілі виступають в нюйорських театрах, а п. Е. Жуковський своїм могутнім барітоном наспівує рекорди. Та, ніде правди діти, пальму першенства таки мушу признати маленькій панночці Марусі Бурбела з Ню Гейвен, Конн. Се молоденька, яких 10 літ віку, декляматорка, сказатиб дитина-чудо. Ніколи у своїм життю я ще не чув, щоб дитина в такім молоденькім віці, уроджена на американській землі, зуміла віддати вивчену декламацію так прекрасно, з таким чуттям. Деклямувала „Стрільці Січовики" і ще одну на просьбу публики. Розентузіязмована публика не дала дитині й віддихнути і своїми невмовкаючими оплесками примусила її виголосити ще одну деклямацію. І пішла друга деклямація, ще гарніща. Кождому з присутніх забреніла слеза на повіках, а навіть дженітор галі, чужинець, вплялив очі у дитину і з запертем духу слухав незрозумілих йому слів.

Головний промовець д-р Л. Мицуга виголосив святочну бесіду, навязуючи до неї події, які скоїлись на нашій рідній землі під теперішню хвилю. По сім місцевий священик завізвав присутних до зложення жертв. На закінчення д-р Л. Мишуга прочитав резолюції, які зібрані приняли через повстання з місць і відспівання гимну „Не пора". Народ скріплений на дусі розійшовся домів.

Жертвували: Бр. св. Михаїла, від. У. Н. С., $50.00; о. Василь Гривнак і Михайло Кресан по $25.00; Бр. св. Петра і Павла, від. Провидіння, $15; по $10: Рузя Кресан, Семко Панасюк і Теодор Пастущак; Андрій Кругляк $7.40; по $5: Степан Лисобей, Ілько Михайлишин, Григорій Бойко, Іван Черкавський і Никола Митрофіль; Осип Хома $3; по $2: А. Городиський, В. Карий, Н. Когут і Марія Вальчук; С. Коривчак $1.50; по $1: В. Бреян, Іл. Терлак, С. Бойко, Г. Куць, О. Тирчик, М. Сливинський, П. Хома, Марія Кульгавич, Анна Когут, Марія П[illegible]сюк, Теодозія Кресан, Петрина Кресан, О. Грицишин, Мелания Влащук, Марія Лисобей, Ед. Бойко, М. Лисобей, С. Возняк, І. Тирчик, Б. Каштанюк, Бурбела, Гінь, І. Гуриьовський, М. Бадарик, С. Корінь, Н. Качалуба, Казьмірчук, Фурик, Ю. Горигун, Іл. Зельонка, В. Венгринович, П. Вальчук, І. Кресан, Н. Било, П. Дутка, Н. Кооп, М. Коба, В. Степухів, І. Буяновський, Анна Буяновська, М. Гринюк, К. Кульгавич і Вочук; по 50 ц.: О. Чмир і І. Гамлій; з панахиди в церкві попередної неділі прийшло $33.55; дрібними датками зібрали $51.25. — Разом зібрано жертв на суму $318.70.

З цеї суми призначено $318.70. З цеї суми призначено $118.70 на інвалідів, а $200.-00 на дальшу боротьбу. Гроші відослано до Обєднання.

Присутний.

—o—

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ.

Листопадове Свято.

Дня 23 листопада у нашій місцевости відбулося листопадове свято, в якім взяли участь: парохія св. Арх. Михаїла; 243 від. У. Н. Союза; Жіночий 216 відділ У. Н. С.; від. 115 Провидіня і Січ, Сотня 9 II Округи.

Перед 5 год. почала громада збиратися в церкві св. Арх. Михаїла. Січовики в одностроях з Норт Сайд прибули під проводом окр. от. І. Дужанського. Мужеський хор під проводом добродія Д. Атаманця й Січовики 9 сотні з Вест Пулман та жіноцтво в українських строях.

В 5-тій годині розпочалась відправа молебня. По евангелію о. Тарнавський виголосив промову, в якій завзивав присутних, щоб не лякалися ляцького терору й того, що Ляхи мордують нашу інтелігенцію, наших студентів, наше священство й старців. Закликав усіх стати в обороні права нашого народу. Коли ми будемо боротися всі разом, то ворог не зможе зломати опору 40 міліонового народу й нарешті мусить повстати вільна українська держава. По проповіди о. Тарнавський перевів збірку на інвалідів, яка принесла 25 долярів. По скінченню молебня ціла громада вдалася на галю де відбувся концерт.

Святочний концерт відкрив п. Гаврищків. Вступне слово виголосив д-р О. Тарнавський, який, говорячи про значіння свята, завзивав присутних до спільної праці в обороні України, щоб на будуче в кождій громаді організувати військові відділи, коли прийде час, щоб ми, американські Українці, помогли своїм братам у Рідній Краю.

Мужеський хор ім. Лисенка під проводом п. Д. Атаманця відспівав вязанку пісень. Деклямації виголосили маленька дівчинка Анна Борусь і хлопчик Микола Тупиця. Далі п. полк. О. Шаповал у своїй промові представив зібраним усі події з часів будови української держави за часів Директорії, Гетьманщини й Центральної Ради, а также події в Галичині.

Він говорив, що коли прийшла революція, український народ пробудився й зібрав свої військові сили і заняв ними свої рідні землі зі столицями: Києвом і Львовом. Радувався нарід, бо дожив тої хвилі, щоб бути паном на своїй рідній землі. Та не довго радувався український нарід, бо не всі пішли одним фронтом проти ворога. Одні будували, а другі руйнували власну державу. Ворог не розбив української держави сам, а скористав із замішання нашого внутрішного й захопив у свої кроваві руки уpаїнські землі. Червоний Москвин-Татарин і захланний Лях-розбійник забрали Україну під свою нагайку. Із сего нам наука, щоб ми не руйнували свого, а стали спільним фронтом проти ворога, бо лише тоді здобудемо свою власну українську державу.

Гарно деклямували А. Шпорлюк і Марія Тупиця. Потім коротку промову виголосив д-р Мир. Сіменович про те, щоби Українці вчилися, як далі боротися за свою Україну, щоби бути готовими, коли прийде клич від наших братів, помогти їм у боротьбі на рідних землях.

Потім знову гарно деклямували М. Гаврищків і Семен Тупиця. Від Білорусинів промовляв д-р Воронко. Коротко й гарно висловив свою любов до Українців і говорив, що не тільки Україна бороретьcя проти ворога, але й Білорусини йдуть тою самою дорогою. Тому вони разом з нами будуть боротися проти ворога доти, доки не здобудуть Вільної України, бо лише тоді повстане білоруська держава.

На закінчення хор ім. Лисенка відспівав гарну козацьку пісню й гимн „Ще не вмерла Україна!"

Збірку у церкві на інвалідів 25 долярів вислано до краю через Обєднання.

о. Тарнавський, голова;
Ілія Гаврищків, секретар.

ПРИЄДНУЙТЕ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали екзекутивного комітету У. Н. Союза з дня 25. жовтня 1930 р., отсим проголошується

ВЕЛИКУ ТРИМІСЯЧНУ КАМПАНІЮ ОРҐАНІЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЛИСТОПАДІ І ГРУДНІ 1930 РОКУ І В СІЧНІ 1931 РОКУ.

Приєднуйте дітей до своєї рідної орґанізації. Підготовляйте своїх наслідників. Будуйте свою, орґанізацію на користь і славу собі та свому поколінню. Скріпляйте свою національну твердиню, У. Н. Союз в Америці, на пожиток і славу свому поневоленому Народови.

В ріднім нашім краю вороги нищать наші національні і культурні здобутки. Браття й Сестри наші, хоч знаходяться в крайній нужді і розпуці, не піддаються, але знищене відбудовують. Тому й нам, хоч пригнобленим навислими хмарами економічної кризи і страхіттям безробіття, не слід піддаватися, тимбільше, що тут не про відбудову, а лиш про розбудову свого національно-культурного здобутку розходиться.

Покажім, кому слід, що свідомість національна і культура наша сильніші ніж брутальна сила наших ворогів, та що ми сильно зорґанізовані не лиш по їх „кресах", але по цілому світі і тому скорше чи пізніше належне собі місце між культурними народами мусимо здобути.

Хай по тримісячній отсій кампанії не лишиться ніодна українська дитина в Злучених Державах, котра до цеї орґанізації не належалаб і не ступалаб слідами батьків у розбудові цеї твердині в дальшу користь собі і свому поколінню, на глум ворогам, а на славу Україні!

МИКОЛА МУРАШКО, гол. предс.;
ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Прибуток нашої кольонії.

Українська громада в Шикаґо має тепер поважне число (коло 100) молодих студентів в каледжах і університетах. Це діти свідомих українських родичів, які не дивляться на те, щоби мати користь з своїх дітей, з їх праці рук по фабриках, але посилають їх в школу, щоб вони заняли вищі місця і піднесли в той спосіб українське імя на полі культури.

Одними з таких родичів є громадяни Іван і Клявдія Гайович, які можуть бути нині гордими, що їх молодий, 24-літний син, **д-р Василь І. Гайович**, скінчив дентистику в Норд-вестерн університеті в Шикаґо і отворив вже свій офіс в українській кольонії під ч. 2321 В. Шикаґо вул.

Ми всі повинні тішитися з такого прибутку нової української інтеліґентної сили в особі д-ра Василя Гайовича, бо в молодих наших силах вся наша будучність.

С. М.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Листопадове свято й протест.

В неділю, 16. листопада, обходили громадяни в Картерет листопадове свято, яке було злучене з протестаційним вічем. Того дня відправлено в українській церкві панахиду за всіх тих, котрі полягли в бою за волю і свободу України. Відправив парох о. С. Склепкович. Підчас панахиди співав хор „Боян" під проводом п. Угрина.

По панахиді о. С. Склепкович виголосив відповідну проповідь і розяснив кривду й поневолення українського народу. По скінченню проповіди о. Склепкович завізвав зложити якусь жертву на боєву акцію. Зібрано підчас поминального богослуження $15.75.

В годині 5-тій пополудни розпочався концерт. Галя була виповнена по береги. Сцена була уладжена дуже гарно. Посередині стояла велика могила з хрестом, а на хресті напис: „Борцям за волю України". Концерт перейшов у взіцевому порядку.

Вступне слово виголосив о. С. Склепкович, котрий зясував як тяжко переживає наш український нарід в теперішних часах від наїзду польської експедиції, а потім співав хор „Боян" під деріґентурою бувшого дяковчителя П. Угрина. Хор співав добре і старанно всі пісні. Головним бесідником був д. Галичин. Д. Галичин, говорив про ляцькі звірства й про загинувших героїв в боротьбі з Ляхами, як Ю. Головінський та інші. Промова бесідника дуже зворушила присутних і вони нагороджували його зчаста рясними оплесками.

Потім коротко говорив п. Ковальчик, котрий також зворушив цілу громаду.

По закінченню промов, о. С. Склепкович завізвав присутних, щоби вони зложили жертви на боєву акцію. Збірку переводили жінки з Союза Українок: Софія Клебан, Олена Дудич, Поточняк, Юлія Царик, і Ґураль. Зібрали на галі з віча й концерту $51.30; з білетів прийшло $64.75. — З панахиди в церкві $15.73. — Разом зібрано в Картерет з протестаційного віча й концерту $131.78. За винятком всіх витрат, звязаних з улаштованням віча та концерту, переслано черерз Обєднання до краю на УВО $76.77.

На закінчення о. С. Склепкович запитав всіх присутних, чи вислати протест. Всі одноголосно згодилися. Потім Українка, вчителька в англійській школі, п-на Проскура, відчитала в англійській мові протест, котрий вислано до Вашингтону від картеретської громади.

Співом українського національного гимну закінчилось листопадове свято й протестаційне віче.

Вічевий Комітет:
Іван Ґінда, предсідатель;
Семен Кармазин, касієр;
Василь Ковальчук, секр.

— Як тобі живеться, Івасю, на практиці?

— Погано, пане, бо коли мене мій майстер пішле за пивом і я принесу його, то мене вибє майстрова; колиж не принесу, то мене бе майстер.

—o—

— А вийшли би ви за мене, колиб я був навіть горбатий?

— Так.

— То слава Богу, що я не горбатий.

—o—

— Мусиш навчитися по англійськи! — каже батько до свого лінивого сина. — Подумай собі, двіста міліонів людей говорить тією мовою!

— Коли аж стільки, то чейже вже вистарчить? — запримітив на це син.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На пекучі потреби краю.

Збірка на вічу й по хатах української громади на 23-тій і Бравн у Філаделфії. Збіркою занялися: О. Горохівський, І. Затонський, В. Граб і В. Титанич.

Зложили: По $5: Мих. Коцюк, Авт. Флисак, І. Мельничук, Вас. Граб, І. Зубик і Мих. Гелета; по $3: І. Слободзян і П. Штогрин; по $2: Т. Свиступ, Н. Солтанюк, Т. Капюка, Іл. Затонський, П. Протасевич, В. Ящищин, Дм. Зінь, Гр. Григорчук, пані Н. Григорчук, Н. Зубик, Мих. Пришляк, Ол. Смит; по $1: Гр. Гонта, В. Титанич, А. Горохівський, Дан. Стецик, И. Мудрий, І. Бурштинський, І. Боник, А. Черкас, И. Матлюк, І. Гальчук, М. Терпилюк, М. Мельничук, В. Канюка, М. Канюка, Гр. Штогрин, Д. Гнида, В. Гальчук, Евг. Будинський, Евс. Воробець, Д. Терпилюк, Г. Бучко, В. Бродей, Ю. Терпилюк, І. Сярчинський, М. Мотрук, П. Колісник, Д. Люба, Т. Сенюк, Г. Грицишин, О. Гусак, Дм. Люба, пані Люба, П. Тимчак, М. Ригулик, п. Козачишин, М. Захарчук, Н. Н., Н. Н., о. Співак, М. Ванчука, Д. Шеремета, І. Шиманський, І. Венґринюк, О. Сараґун, П. Намака, І. Федина, О. Фостик, Е. Гайдамака, П. Старевський, М. Семенюк, пані М. Козачишин, пані М. Горохівська, И. Коник, И. Стриковський, В. Гнида, І. Петрик, пані В. Гусак, пані М. Канюка, пані Фл. Канюка, Гр. Сивуляк, О. Викдинець, пані К. Пилипів, пані А. Коцюк, пані Ванчура, пані Бурак, А. Бабяк, П. Моклюк, пані М. Мила, пані П. Депутат, пані Максимович, П. Максимович, Н. Боднар, В. Заверуха, пані Куничка, В. Павлівський, Гр. Мительський, Ст. Сенів, пані Т. Рибачок, Д. Коник, М. Туркот, Д. Кобільник, Д. Харук, Ст. Садовий, пані М. Рожак, Т. Зінюк, П. Нозосад, С. Пунда, П. Філь, Гр. Яремишин, К. Кострубяк, М. Ярмолик, І. Парута, И. Буката, І. Мосенко, М. Павлюк, О. Кульчицький, С. Захарчук, П. Олійник, М. Зелененький, пані Евг. Задорожна, Ів. Васильковський, Н. Тимчак, П. Мотлюк, Марко Коничка, А. Олійник; Н. Н. 80 ц.; пані П. Панасовська 70 ц.; по 50 ц.: А. Бучацький, пані Кощук, М. Семанчук, пані Багрій, А. Слободзян, В. Ґелембюк, Н. Н., Н. Тимчак, В. Мотлюк, пані Евд. Гнида, пані К. Зеленевич, О. Москалюк, пані Т. Мішанець; по 25 ц.: О. Захарчук, пані Угорчук; дрібними жертвами $6.76. — Разом всіх жертв було $180.26.

Розходи: каблеграми і телеграми (4) $45.07, відозви на віче $3.50, оголошення в часописи $3.00. — Разом $51.57.

Вислано через Обєднання до краю $128.69 на найпекучіші потреби.

Увага: Через брак часу на вічу богато перших імен або нема або є подані мильно — тому просимо нам це простити.

ЗА УКР. ГРОМАДУ:

М. Туркот, предс.; **П. Моклюк**, кас.; **Ів. Бурштинський**, секр.

—o—

БАВНД БРУК, Н. ДЖ.

На Рідний Край.

На протестаційнім вічу в Бавнд Брук дня 16 листопада м. р. жертвували слідуючі Тов. і Братства:

Бавнд Брук, від. 344 У. Н. С., $10; Плейнфілд, від. 372 У. Н. С., $10; Савт Плейнфілд, від. 312 У. Н. С., $10; Ню Бронсвік, від. 353 У. Н. С., $5; Менвіл, від. 349 У. Н. С., $5; Менвіл Парк, від. 328 У. Н. С., $5; Ранітан, від. 332 У. Н. С., $10; Ранітан, від. 168 У. Р. С., $5; Ню Бронсвік, від. У. Р. С., $5; Лінколн, від. У. Р. С., обіцяно $5; Ню Маркет, Укр. Гор. Клюб $5; Плейнфілд, Укр. Жін. Громада $5; Бавнд Брук, від. У. Р. С., обіцяно $5. Разом $75.00. На гали зібрано $197.34. — Загальний дохід $272.34. Загальний розхід $53.00. — Чистого доходу $219.34.

Чистий дохід розділено й вислано по рівній части на УВО $109.67 і на відбудову краю $109.67. Разом $219.34.

З обіцяних $10 доручено $5, які знаходяться в касі готівкою.

Ст. Зайшлий,
вічевий секр. фін.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З панахиди на політичних вязнів.

Дня 28. грудня відправив адміністратор о. д-р Й. Жук панахиду по поляглих борцях в церкві св. Воскресення при 675 Іст 183 вулиці (Бронкс), а по проповіди о. Н. Підгорецького зібрано на політичних вязнів $10, які переслано до краю через Обєднання.

ВІДОЗВА
ДО БРАТІВ ЗБАРАЖЧАН В АМЕРИЦІ

Ляцька орда далася добре в знаки нашим браттям на рідній землі. А особливо потерпів на польській пацифікації наш збаражський повіт.

Це спонукало нас до зорганізовання допомоги скатованим братам нашого повіту.

На нарадах, які відбулися в Ню Йорку, дня 29. листопада в домі громадянина Яремчука вибрано Комітет Несення Лікарської Помочі Збаражчанам. До комітету ввійшли: П. Кочерук, голова; І. Агрес, секретар; О. Кальба, касієр, а Т. Яремчук і І. Сухий, контрольори.

Всі жертви проситься слати на руки касієра:

Alex. Kalba,
447 — 13 Ave.,
Astoria, L. I., N. Y.

— Я мав нині вночі страшний сон. Снилося мені, що я був Норвежцем.

— Щож у цьому страшного?

— Як то що? Таж я не вмію ні словечка по норвежськи.

—o—

— Скажи мені, яка є ріжниця між снігом і вояком?

— Щож це за порівнання? Якаж може бути ріжниця?

— Така, що вояк мусить уставати в пятій годині рано, а сніг може ще собі лежати.

—o—

Суддя: Отже обвинувачений твердить, що ті всі річи найшов на вулиці? То цікаве, чому наприклад я їх не найшов?

Обвинувачений: Бо, прошу пана судді, це залежить від сприту й інтеліґенції.

—o—

Пані Канарчукова і пан Канарчук святкували срібне весілля. Вийшли на прохід. Пані Канарчукова каже:

— Коло того дуба ти на мене вперше чекав.

— Так, — відповів Канарчук — та диви, там знову жде якийсь осел!

—o—

ПРОТЕСТ БРАЗИЛІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Українці в Бразилії вислали до бразилійського уряду осьтаку телеграму (португальською мовою):

„До Міністра Внутрішних Справ Освальда Арані Ріо де Жанейро.

„Горожане Бразилії українського походження протестують телеграфічно перед Лігою Націй проти варварств польських властей над спокійним і безборонним населенням українським у Східній Галичині.

„Благаємо Вас упімнутися за нас перед Президентом Републики, щоби дав наказ представникови Бразилії в Женеві припильнувати, щоби протести Українців з Бразилії були читані в Лізі й опубліковані в европейській пресі, щоб вияснити ситуацію народу, відданого на знищення відвічному ворогови України.

„П. Мазуришин,
Голова Укр. Союзу в Бразилії.

„Валентин П. Куц,
Голова Комітету Укр. Виборців".

—o—

На цю телеграму одержано телеграфічну відповідь такого змісту:

„Український Комітет.
„Від Міністерства Справедливости, Ріо.

„Принято до відома. Прохання буде задоволене. Поздоровляю.

„Освальдо Араня".

—o—

Протестаційна телеграма до Ліги Націй.

До Ліги Націй вислано таку телеграму французькою мовою:

„Ми, Бразилійці українського походження, зібрані 16/11 в Уніон Вікторія, Парана, протестуємо перед Лігою Народів і перед цілим культурним світом проти нечуваного терору польських властей над спокійним українським населенням Східної Галичини, відданим його предвічному ворогови, котрий винищує придбання культури матеріяльної і духової, що носить національний характер, убиваючи селян, священиків і т. д.

„Звертаємось до чинників міжнародної рівноправности, в імя миру і справедливости, вмішатися дипльоматією чи оружною силою, щоби скінчити страшне винищування народу, якого єдиною хибою є, що заважає зоольоґічній експанзії польської народности.

„Петро Мазуришин,
Голова Укр. Союзу в Бразилії".

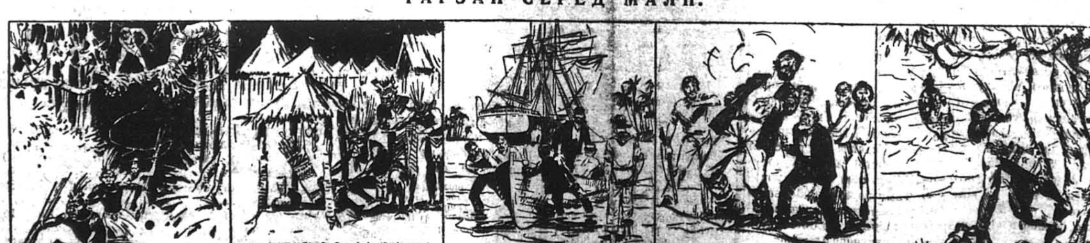
Між волоцюгами.

— Алеж ти маєш ноги ще брудніші, ніж я!

— Щож дивного, яж аж 20 літ старший від тебе!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП. (30)

Богато днів минуло, заким Тарзан вилизався з наслідків бою з Теркозом, збунтованим самцем. А відтак, одного дня він мав бій з трома тубильцями й вийшов з него побідником та забрав їх стріли й прикраси. Тубильці, тепер уже зовсім залякані, вірили, що вони стрінулися з якимось страшним божком.

Вони стали називати його „Мунанго-Ківаті", себто духом праліса, та вірили, що хто на нього погляне, згине. Тому їх король приказав складати перед селом їду й стріли, щоби його перепросити. Вони думали, що як довго будуть йому достарчати сих річий, він не буде їм шкодити.

Тарзан вертав до хати. Як дійшов до побережа, побачив дивний образ. На спокійних водах заливу колисався великий корабель. На беріг витягнено маленьку лодку. По березі крутилися люди, такі, як він.

Він підповз ближче й бачив десять людей, як говорили й розмахували руками. Нагло один малий чоловік поклав руку на плече велика на, що стояв коло нього, і показав в глибину краю. Як великий чоловік обернувся, щоби поглянути, другий стрілив до нього, і великан упав неживий.

Відгук вистрілу, перший, який почув Тарзан, наповнив його здивованням. І такі сотворіння мали би бути його братами! Двох людий спустило скоро лодку, вскочили до неї й повеслували до корабля. Тарзан підкрався до хатини. З хатини все забрано.